

תמתה מרובה מחמת דפנות: (מסכת סוכה שיעור יג)

.1

גמרא ז: מ"ושחמתה מרובה" עד "רבי יהודה דתנן"
תוספות ז. ד"ה "שלא יהא"
מרדכי סימן תשלא מ"ורבי יאשיה אמר" עד "ושיפועי"
ר"ן ג. בדפי הרי"ף ד"ה "ושחמתה"
תוספות ז: ד"ה "מחיצה"
שפת אמת ז: ד"ה "שם בגמרא רבי יאשיה" עד "ועל פי זה יש לומר"

סוכה פרק ראשון סוכה

סיכך על גבי מבוי שיש לו שחי כשרה. בין למ"ד בפ"ק דעירובין (דף ג' ע"ב) לחי משום היכרה בין למ"ד משום מחילה קשה מה ענין סוכה דבעי מחילות דאורייתא למבוי דרבנן דמלאווייתא נלא לחי שחי וי"ל דמיירי בנחי טפה כדלמרינן לעיל דמעמידו בפחות מג' סמון לדופן דהיינו מדרבנן ובשבת שרי על ידי מיגו ואפילו בסמון לדופן אבל אין למרן דטפה סוכה מדרבנן ומלאווייתא בכל שהוא דהא בפרק המפלת (ג"ה דף טו.) קחשיב דופן סוכה נהדי חמשה שזיעורן טפה ואמרינן התם ללא חשיב קורה טפה משום דהוי מדרבנן ולא חשיב אלא הך דכתיבין ולא מפרש שיעוריהו וא"ת ומבוי זה אס' יש בו ג' מחילות גמורות סיפוק לי דנלא לחי הסוכה כשרה דקיימא לן כרבנן דלמרי שמיס כהלכתא ופלישתא אפילו טפס ובקונטרס פ"י דמיירי במבוי מפולג ולא יתכן דל"כ לא מיסתרי בנחי וקורה אלא ל"י יהודה וכולהו אמוראי כרבנן בפ' קמח דעירובין (דף ג' ע"ב) ואמרינן בסוף חלוץ (שם דף פ"א) ובסוף כל גגות (שם דף ע"ה) דלחן הלכה כרבי יהודה במחילות וי"ל דלעולם מיירי במבוי סתום מג' רוחות ומיירי כגון שסיק לנד הלחי ולפנים לנד הנחשים לא סיק דששתא אף לוו סוכה אלא שמי מחילות ולמי אחד: **סיכך** ע"ג פסי

פסי כיראוס. בפרק שני דעירובין (דף ז' ע"א) תנן דהתיירו חכמים משום עולי רגלים לעשות לכיראות שנרשות הרבים פסין ארבעה כמו דיומדין ורואין כאלו יש מחילה מזה לזה ונמצא הכור מוקף מחילות וממלאין מתוכה לתוך המחילה ואם סיכך על גגן כשרה בשבת לסוכות דמיגו דהוי דופן אף לשבת הוי דופן לסוכה ואע"ג דבעינן דופן כהלכתא: **ולריכא**. לרנא למימר הך תלת שמעתתא לאשמעינן דלמרינן מיגו: **דאי אשמעינן מבוי**. הוה אמינא התם הוה דמכשירין לסוכה ע"י מיגו דאיכא שמי מחילות מעלייתא: **פסי כיראוס**. איכא שם ד' דיומדין נוטין לארבע הרוחות שנים לכל מחילה אחת מכאן ואחת מכאן שהדיומדין רחצין אמה לכל עד: **ואי אשמעינן הך סרסי**. ולא אשמעינן הך דלמרינן לעיל וכן לשבת הוה אמינא מממירתא לקילתא הוה דלמרי מיגו: **מחמה סכך**. פוסלת זה ולא חמתה מחמת דפנות: **פרוכה מחילה היא**. דכתיב (שמות טו) והבדילה הפרוכה לכס וגו': **ורבנן**. אמרי לך מאי וסכות דלמרי רחמנא: **ליכוף זה**. למעלה פורתא קעני גג יעשה ממקלטה: **דירס קעני**. רחיה להשמש קצוע ונרלית כנית: **שגס כהלכתא** ופרשינן טעמא למעלה (דף י"א) למחמה ולמסמור מורס: **בראש הספינה**. שהיא גבוהה מאלד כספינות היס שהן גדולות והרוח בלא ועוקרתה. ונראש העגלה נמי כיון דניידי מתחזי כעין עראי: **כ"ש פוסלין**. דראוי לתשמש בעינן: **כמין לריף**. גגה ודפנותיה באין כאלהד כעין כורת שאין גג ניכר לנד והדפנות לנד: **או סממכה** לנפול. עשה קנים ארוכים וקמן ראשו אחד מוטע על הכומל וראשו אחר מוטע על הארץ דגגה ודופנה אחד שאין לה גג ואין נאה לדירה: **כשוכך**. עגולה: **ככשן**. עגולה דלית ליה כאתריס: **כדי ליטב זה** כו'. סבינות הקיפה מנפנים: **כמאן**. בעי ר' יוחנן סוכה גדולה כל קך כרבי דלמרי ד' אמות בעינן בתמייה דלא כרפך לית לן תנא דפמיש נשיעורא דסוכה כוומיה וכי בעי רבי יוחנן כולי האי אריבא דלחן אמרה: **כאתמא יסיב**. כל אחד מקומו אמה נמצא הקיפה כ"ד אמות וקיימא לן (עירובין דף י"ג) כל עגול שיש בהקיפו ג' טפחים יש ברחבו טפח דכתיב (דה"י ד) ציס שעשה שלמה עשר באתמה משפתו אל שפתו עגול סביב וקו שלשים באתמה יסוב אותו סביב לעשר אמות רוחב שלשים אמה היקף אלתא הכא נמי בתריסר אמות היקף סגי דנהוי פותיא ארבעה: **הני**

רבינו חננאל

וכן אמר רבא סיכך על גבי [פסי כיראוס] כשרה. מיגו דרוחן הני פסין מחילות לשבת הוין מחיצות לסוכה. נמצא שלש שמורות דרבא. שמים בשבת ואחת כסוכה. ופשוטות הן. ושחממה מרובה מצלחה. תרי חמתה מחמת סכך ולא חמתה דפנות. וכן הלכתא. אמר אביי. רבי ור' יאשיה ור' יהודה ור' יוחנן גמליאל ור' אליעזר ור' יוחנן דאמרי סוכה העשויה כשוכך. ולא כר' ככשן. ושפתיהויה כרבי סלקא דבעי סוכה שיש בה ר' אמות על ר' אמות לית דתנאי כותיה. אמר (רבא ג') יוחנן סוכה העשויה עגולה ככשן. אם יש בהקיפה כרבי לישב כ"ד בני אדם כשרה. ואם לאו פסולה. כמאן כרבי דבעי סוכה שיש בה ר' אמות על ר' אמות על ר' אקשעין למה לי כולי האי. מכדי בנרא באמתא יתיב. י"ב סני. דהא שפתיה ליה לר' יוחנן דאמר בעירובין. מרוא קרא ריעת את הוים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול סביב וחמש באמה קמתו וקו שלשים באמה יסוב אותו סביב. שפתיה מינה שכל מי שיש בהקיפה שלשה טפחים יש בו רוחב טפח. כ"יב סני. כיון דאית בהקיפו ר"ב נמצא חלוץ ר' על ר'.

סיכך על גבי מבוי שיש לו שחי כשרה. בין למ"ד בפ"ק דעירובין (דף ג' ע"ב) לחי משום היכרה בין למ"ד משום מחילה קשה מה ענין סוכה דבעי מחילות דאורייתא למבוי דרבנן דמלאווייתא נלא לחי שחי וי"ל דמיירי בנחי טפה כדלמרינן לעיל דמעמידו בפחות מג' סמון לדופן דהיינו מדרבנן ובשבת שרי על ידי מיגו ואפילו בסמון לדופן אבל אין למרן דטפה סוכה מדרבנן ומלאווייתא בכל שהוא דהא בפרק המפלת (ג"ה דף טו.) קחשיב דופן סוכה נהדי חמשה שזיעורן טפה ואמרינן התם ללא חשיב קורה טפה משום דהוי מדרבנן ולא חשיב אלא הך דכתיבין ולא מפרש שיעוריהו וא"ת ומבוי זה אס' יש בו ג' מחילות גמורות סיפוק לי דנלא לחי הסוכה כשרה דקיימא לן כרבנן דלמרי שמיס כהלכתא ופלישתא אפילו טפס ובקונטרס פ"י דמיירי במבוי מפולג ולא יתכן דל"כ לא מיסתרי בנחי וקורה אלא ל"י יהודה וכולהו אמוראי כרבנן בפ' קמח דעירובין (דף ג' ע"ב) ואמרינן בסוף חלוץ (שם דף פ"א) ובסוף כל גגות (שם דף ע"ה) דלחן הלכה כרבי יהודה במחילות וי"ל דלעולם מיירי במבוי סתום מג' רוחות ומיירי כגון שסיק לנד הלחי ולפנים לנד הנחשים לא סיק דששתא אף לוו סוכה אלא שמי מחילות ולמי אחד: **סיכך** ע"ג פסי

תורה אור השלם

1. וישמח שם את ארון העדות וסבת על הארץ את הפרק: שמות ג ג

הגהות הב"ח

(א) גבי ואמר רבא סיכך (ב) תוס' ד"ה סיכך פ"ג (ג) פ"ו וי' ולעולי רגלים בני לא התיירו: (ג) ד"ה הטפה וי' ולמה ליה למימר משום דלתי:

מוסף רש"י

דחנן סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה. שאינה רחבה לעשות אלא מחמת קצת ייחוס י"ב. בי כהלכתן. מרחיב ופסות כמין גלס. או דרומית ומערבית. כהלכתן. כשעור מן סוכה ודע"ל ט"ו. ושלישית אפילו טפח. כיום י"ט פסחים וסנהדרין ד' העושה סוכתו בראש העגלה. דמטלטל ולא קיימא. או בראש הספינה. שהוא מקום גבוה של ספינה והיס גבוה מאלד וכן הריס מקיפין והרוח שולטת שם ועוקרתה (קמח ב"ב) כמין צירוף. כון של יריק שחורין סה אח העיפות ועשו כמות שמשפת והלכת. שגו וקרייתא אחד: (קמח י"ט) או שסמכה לכותל. הוה ראוי קיים על הכתל וראשו אחד על הארץ וישו. לפי שאין לה גג. שאינו ניכר מה גג ומהו כותל דחלה משופע לאו אהל הוא. אלא אס' כן יש בו טפח וקו. מדקמי כתיבתא (שם). כל שיש בהקיפו שלשה טפחים. שצריכה חוט ארוך ג' טפחים להקיפו סביב. דבוע שיש בה דוק טפח אל תתקן (עירובין י"ב).

טעמא אבל מ"מ אמת הוא דלמעלה מ' לא קיימא אלא אס' כן עשאו קבע ואמרינן נמי בפרק הישן (לקמן דף כ"א) רבי יהודה העמיה דלמרי סוכה דירת קבע בעינן מהא דמכשיר למעלה מ' ש"מ דרגיל לעשות סוכתו דירת קבע: **העושה** סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה. לקמן (מפרש) בפרק הישן (דף כ"ב) (שם) שבראש העגלה לא פליגי דהא מסקינן בפרק הישן (לקמן דף כ"ג) דפליגי ביכולה לעמוד ברוח מזייה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מזייה דים ומיהו יש לדחות דכי האי גוונא אמר יכולה לעמוד ברוח מזייה דיבשה ואינה יכולה לעמוד ברוח מזייה ולא מיסתבר כלל דאלא מעתה ליפלגו בסוכה שבראש העגלה כיון דניידא כיון דניידא דלמרי יכולה לעמוד ברוח מזייה דים ומיהו יש ליישב כמו שאפרש לקמן בריש הישן (דף כ"א) (גד"ה שאין גבי סוכה שסמכה בכרעי המטה: **אחרים** אומרים סוכה העשויה כשוכך פסולה. דסוכה דירת קבע בעינן ואחרים היינו ר' מאיר והא דלמרי ר"מ לקמן (דף כ"ב) שמי סוכות היוצרים זו לפנים מזו החלוונה סוכה ופטורה מן המזוזה בשאר ימות השנה קאמר דליוו בנה כיון דקסבר דירת קבע בעינן חייבת במזוזה כדמוכח פ"ק דיומא (דף י"א) דמהאי טעמא מחייב רבי יהודה סוכה בנה במזוזה: **כמה**

ספר מרדכי למסכת סוכה

לרבינו מרדכי בר הלל אשכנזי ז"ל

בז"ל ב"ר דיני התלמוד וב"ר שיבות הגמרא ורש"י ותוספות כבוד האלפים עם הרבה סברות וחדושי דינים רבים:

עם הגהות הרמ"א ז"ל. והם פסגות בשני חצאי רבוע עם כוכב בזה (*). וגם מה שחוק מהמרדכי איזה חיות הקטן בשני חצאי אכנה עניינים עם כוכב בזה (*). גם חצונו הרש"י שהיה הרמ"א ז"ל ע"י כ"ה סאפי ומאמר מהמרדכי.

פסולה שאם הימה כשרה כשמינה מן הגשמים א"כ למה שנינו מאימתי יורד ואוכל חוק לסוכה משפסרה המקפה יכנסה יפה יפה ולא תכרה מקפתו ולא יפטר ממנוה ופ"ק דתעניות סימן קללה גשמים צגה אלמלא דקסה סוכה אינה מלגה מפני הגשמים (ג) ויש להחמיר בכתמייה לעשות הסיכות כדי שיהיה כוכבי חמה נראין מתוכה: (ד) סוכה ישנה **תשלב** בית משאי פולין ואם עשה לה לשם חג אפי' מחלת השנה כשרה אלמלא צריה ממשירין אע"פ שלא עשה לה לשם חג וברושלמי משמע דלרף לחמס בה דבר. תבירא חלבי טפה ור' יוסי אמר כל שהוא (ו) ואדב"ה קאי: (ז) ע"ב ע"ב העושה סוכתו מחה האילן פסולה **תשרד** גמרא לא שנו וכו' אבל חמתו של אילן מרובה מלגתו כשרה ופרף הא קא מטטרף סך פסול בהדי סך כשר (ח) ופירש"י ורבינו חס וז"ל דאין קפידא מה אלמלא נמקום שהסך כשר חמתו מרובה מלגתו וזרף לעליו ולכן איכא קפידא לצירוף אבל אם התחמון ללמו מרובה מחמתו לא פריכין הא קא מטטרף סך פסול דהא אין התחמון זרף לצירוף ורבינו שמשון מקו"י פירש [סוף סוף] דסך פסול דמחזור פוסל שכנגדו למטה ואחתי הא מטטרף סך פסול אבל כשצנען כדמשני הספר אז לא מיפסלי העגפים הסוכה לפי שהן מיעוט וקיימא לן סייכא כשצנען או בצרבות המטה אם יש צינור ריח כמחוק כשרה ולפירושו ה"ר שמשון מקו"י יש להחמיר (י) להסיר כל הלג"ש שעל הסוכה אע"פ (*שחמתה מרובה מלגתה) *שאלתה מרובה מחמתה לפי שהן פוסלים כנגדו ומורי ה"ר פרץ ז"ל היה מצוה להסיר הערצה עליהם אי נמי לזקוף הערצה (*על) [עד] הלג"ש ליהוי כמו חצנן עכ"ל: (יא) סוכה על גבי סוכה **תשריה** העלונה כשרה והתחמונה פסולה וכגון שהעלונה סך שלה למה מרובה מחמתה אבל אם חמתה מרובה מלגתה אפילו היא למעלה מכו' התחמונה כשרה דאין העלונה נחשבת סך בפני עצמו: [ר"י בעל החוס' בעל סבא ז"ל (הגה"ה כ"י מ"י נפיש). (יב) אבל זרף שחאה התחמונה למה מרובה מחמתה בסך דדה בלא צירוף העליון שהא פסול דל"כ הא מטטרף סך פסול בהדי סך כשר (ח) וגרסינן נמי התחמונה כשרה ועלונה פסולה כגון דתחמונה למה מרובה מחמתה (ט) *העלונה חמתה מרובה מלגתה ו קיימא עליונה בתוך כ' והיינו כדפרישית *הג"ה ז"ע ק"מ כיון דתחמונה למה מרובה מחמתה מאי איכפת לן בעלונה שחאה בתוך כ' ודוחק לומר שהתחמונה צריכה לסך דלמעלה ומיהו לפי רבינו שמשון מקו"י יתא דסך פסול פוסל כנגדו והוי מטטרף סך פסול בהדי סך כשר וכל זמן ו' שהכשר למעלה (*אין) *אין מה שכנגדו (*הנפסל נחשב) *נפסל ומצטלן למטה *ע"כ הג"ה (י) ומיהו רבינו חס וז"ל וקיימי תרווייהו אלא וקיימא התחמונה למטה מכו' אבל בעלונה לא איכפת

חדושי אנשי שם
הפחה שאמרו קנה משהו מכאן וקנה משהו מכאן וקנה על גביהן אלמלא לא בעינן זורת הפחה לכל הדופן אלא ציהיו בין הקנים העשויין לצורה הפחה רוחב ד' טפחים שעור פחה ומשוך מן הטפה העומד במקצוע פחות מג' דהוי ליה טפי מו' טפחים ומשהו שהוא כדי בכשר סוכה:

בגדי ישע
העלונה לכן ז"ל גם העלונה בתוך כ' כדי שלא תהא העלונה סך פסול ויצטרף סך פסול עם כשר דזה דוחק להלשון שאמר התחמונה למה מרובה מחמתה משמע דהיא לבדה למה מרובה בלא צירוף העלונה בשלמא לפי ר"ש מקו"י יתא דפ"ל צילין אף אם הסוכה שחתייה למה מרובה מחמתה והאילן שהוא סך פסול חמתו מרובה מלגתה זרף לבעל סך האילן לכן כשכשר למעלה מכו' שאז נעשה פסול מחלה שהוא למעלה מכו' אין מה שכנגדו הנפסל נחשב למטה ברוב כמו שאין מחבטל מה שכנגד האילן לכן ז"ל למטה מכו' כי שלא היה נעשה סך פסול: (א) ומיהו ר"מ לא גרים וקיימא תרווייהו אלא גרים וקיימא תחמייה אבל העלונה לא איכפת לן אף אם היא למעלה מעשרים ומכאן זה אמו שפיר דמיייר כפשוטה והסוכה שלמטה היא לבדה למה מרובה מחמתה ובעלונה לא איכפת לן בין היא למטה מכו' או למעלה מכו' ודע שבכאן נשאל הגה"ה וז"ל אבל בעלונה לא איכפת לן עכ"ל ולמטה נשאל מכו' ואמר כו' וא"ת כי הוא הוה ספר שסביר דמ"ה העלונה למה מרובה הוא עם העלונה כמ"ש עכ"ל דלא גרים וקיימא תרווייהו כמ"ש ר"מ לכן מקשה שפיר וא"ת כיון שהעלונה למעלה והתחמונה צריכה לה יצטרף סך פסול עם הכשר כו' והתוספות דף ט' ב"ה הא קמטטרף בסם ר"מ דס"ל דמ"ש נגמ' חמתה כשרה הא העלונה פסולה כיון שהתחמונה למה מרובה מיירי שהיא למה מרובה עם העלונה שפירש ר"ת הא שאמר נגמ' שפירש חמתה כשרה והעלונה פסולה איצטריכא ליה מ"ד נגזר למה מטטרף סך פסול בהדי סך כשר קמ"ל ופירש לומר שיחשוב בעלונה סך פסול מחלה שהיא למעלה מעשרים וע"כ ר"ל דהתחמונה היא למה מרובה עם העלונה דל"כ הא מטטרף סך פסול ואלמלא סך פסול הא מכשר צילין אם הסוכה למטה מלגתה מרובה וא"ת אף היה ר"ל שיהא יצטרף הפסול עם הכשר אלא ש"ה דמיייר שהתחמונה למה מרובה עם העלונה כי היבוא החופות ראוי לר"מ ליה ממה שאמר מקולת סך בתוך כ' ומקלח סך למעלה מכו' דאפ"ג דבי שקלת לעליון נשאר למטה חמתה מרובה אפי"ה כשר והו דעת ר"מ ולכן מקשה אח"כ וא"ת והא מטטרף סך פסול כשסוכה העלונה היא למעלה מכו' אז נעשית סך פסול וא"כ מטטרף עם מה שלמטה דהיא למטה אינה למה מרובה אלא עם העלונה ודו"ק ויב"ה ז"ל סברא כמ"ש הו"ש בסוף אמוי דיעיר דיע לפרש היא דמקלח בתוך כ' ומקלח למעלה מכו' דמיייר שהיה למטה בלגדו הוא למה מרובה ע"ש ולפ"י גם הכא כסוכה התחמונה מיירי שהיא למה מרובה אבל הספר לא ס"ל כן ודו"ק ויב"ה הוה בהגה"ה קודם וא"ת כן אבל בעלונה לא איכפת לן דס"ל דהתחמונה למה מרובה מחמתה עם העלונה וא"ת כי והכי אמרין לעליון וקאי אמה שאמר סוכה ע"ג סוכה שהתחמונה כשרה עם העלונה חמתה מרובה אף אם התחמונה למעלה מכו' ומקלח בתוך כ' ומקלח למעלה מכו' והכי אמרין לעליון כו' ולמתינו כו' ר"ל שמהו נלמד שא"ל להסיר הלג"ש כיון שחמתה מרובה מלגתה אפילו אם לא למעלה מכו' וז"ל להסיר כן אפילו לדעת ר"ש מקו"י מחלה שפסולו אינו אלא מחמת סוכה למטה מכו' וכל מחמת כמו האילן דהא הסיר העשירים סך עגמם סך פסול ולא נשאר אלא הלג"ש למטה עגמם סך כשר כמ"ש הו"ש מר"י שגור וקיימא תרווייהו בתוך כ': (ב) ובעיני דברי ר"מ נראה דהתחמונה למה מרובה מחמתה היט כדפי' לצריכה ליות התחמונה למה מרובה מחמתה בלא העלונה אבל ז"ע למה אמר בגמרא שגם העלונה היא בתוך כ' למה זרף ליה מחלה שהתחמונה למה מרובה מחמתה בלא צירוף העלונה ודוחק לומר דמ"ש בגמרא שהתחמונה למה מרובה מחמתה ד"ל עם צירוף

סוכה שהיא גבוהה וכו' (דף רנה ע"ב) **תשל** וכן הלכתא דאם גבוהה דאם מעשרים אמות פסולה אף אם מחוקת יותר מד' אמות ואפילו אם הדפנות מגיעות לסך ובשעתין פסק האלפסי אגן מסתברא כרנא ולא כרצה *דלכשיר כשהדפנות מגיעות לסך] ולא כרבי זירא דאמר אי אית ביה יומר מד' אמות כשירה: (דף ד' א) *תן ובעלו היו משלו חכז רציה"ה דכל הי משולין שצטלל צפיו עד עולם עד פירש ר"ח ורש"י פירש ע"ו ימי חכז: [שם] אם כי משפת חקק ויכולת שלשה טפחים פסולה דכיון דלאו דופן הוא (א) לא שייך למימר דופן עקומה: (דף ז) אגא כלידך ליטנא דרנא סבירא לי וכו' **תשל** וכן (*פירש) [*פסקן] רציה"ה אבל היכא דאיכא שלש מחניות או ארבע אין זרף זורת הפחה ולא נהגו אלא לניו בעלמא כדאמרין עשה סוכה נאה (ב) ופירש"י טפה ששנינו בדופן שלישי גם זרף זורת פחה על פני כל הדופן א (*ואצ"ה פירש) *ולא נראה לרציה"ה פירושו דא"כ לא זרף טפה] דבכ"מ מהני זורת פחה במקום דופן לגבי כלאים (ובשעת אפילו קנה כל שהוא מכאן וקנה כל שהוא מכאן) ובכל דבר כמתניה *אלמלא ד' צעינן זורת הפחה ופחה כנגד כל הדופן אלא שיהיה בין הקנים העשויים לזורת הפחה רחב ד' טפחים כשעור פחה ומשוך מן הטפה העומד מעל פחות מ' דהוי ליה טפי מו' טפחים ומשהו שאין שיעור סוכה] [*מ"י וע"י נהג"מ פ"ד מהלכות סוכה] ונראה לרציה"ה שאם מגיעין הקנים העומדים לזורת פחה עד לסך אע"פ שאין קנה על גביהם כשר ולא דמי לפתחי שימאי דליה ליה חקרה דליתו חסוב פחה כדאמרין פ"ק דעירובין דהחם אין לו עליו מלמעלה כלום: [שם] ואמר רנא סייק על גבי פסי צרלות כשר כחז רציה"ה כל הי דרנא הלכתא נינהו ונראה דאפילו לא ניתקן להסיר היראות (או) כגון שאין [*שם] צור הואיל ואילו היה שם צור ה"ו היה יתרון משום מחילה ושירי ונחמך אם היה עושה כזה רפיא בידי ואת מרובותא שנסתפקו בדברים כו"ו כחז אע"ג דלא התיירו אלא למהמתן של עולי רגלים מכל מקום כיון דמדאורייתא שרי בכל ענין אמרין נגו' [שם] ורבי יאשיהו אמר אף מהמת דפנות כחז רציה"ה דלרבי יאשיהו ה"ה דאין עושין מחילה בדבר עומאה ולא בכל דבר שיש קפידא בסך ולית הלכתא כוותיה אלא כרבנן: [ועיפועי אהלים לאו כאהלים דמו וכ"פ ר"ח ובה"ג: (דף ח) והוא שעשה ללל סוכה *מחמתה] פרש"י **תשרב** שללמה מרובה מחמתה שמסוככת יפה דמוכתא מילתא שעשאה ללל ולא לנייעותא [בעלמא דאע"ג דסוכה לשם חג לא צעינן עשייה לשם סוכה צעינן וללל הוא דמיקרי סוכה שסוככת מן חמתה] (הגה"ה כ"י מ"י נפיש) ודבר ששער לסך צו מתוך פירושו רש"י משמע דמגינה מן הגשמים כשירה ור"מ פ"י שעשאה ללל ולא מעושה להגן מפני הגשמים שזו

מכרה"א א ולא הירא לרציה"ה דא"כ לא הוה זרף טפה דבכ"מ חשיב זורת הפחה במקום דופן גבי כלאים פ"ק דעירובין גבי נעך ד' קונדסין כו' רוחות השדה ומתה ומורה על גביהן ולענין שנה הרחב מעשר אמות ימעט ואם יש לו זורת הפחה אין זרף למעט וכו' לא בעינן קנה של טפה כדאמר פ"ק דעירובין זורת

בגדי ישע
בגדי ישע והוא פ"י ע"ב רב מרדכי מהגאון החסיד כו' מהו' ישיעיה דה"ו הורוין בע"ה הש"ה"ה זצ"ל:
(א) לא שייך דופן עקומה דלא אמרין דופן עקומה אלא למעלה: (ב) ופרש"י טפה כו' ר"ל דרש"י פ"י בלי"ק דרנא שאמר ואינה יתרת אלא ברי"ה פ"י מעמיד קנה של ח"י טפה מתקלע' וה וקנה של ח"י טפה מתקלעו שכנגדו וקנה על גביהן כו' ואע"ג דלענין טפה וכלאים סגי בקנה כל דהו מכאן וקנה כל דהו מכאן פסל כחז רציה"ה גבי סוכה הלכתא נמיירי ג' כדפירש טפה דופן ג' כדפירש אפ"ל כגריימא ויבא גמר מרבותיו שגם זרף לעשות זורת הפחה מאתו הטפה וכחז הר"ן דף רל"ב על רש"י וז"ל ומדבריו ז"ל שאין צ"ה ממייר כו' דפנות כו' סוכה אע"פ שחמיר לשנת ונכלאים שאם אחת אומר כן להאי ליטנא קמא דרנא מאי קולא דמפור ג' דאמרי בה אפי' טפה כיון שיש בה צ"ה על פני כולה הא חמיר אף בה' דפנות אלא שיהא דליתו דופן כו' דפנות כו' ש"ה אלא לרציה"ה כ"ה דליתו עושה צ"ה על פני כל הירוק אלא מעמיד קנה הכי' צלמנא אבל אם היה עושה ע"פ כל הדופן או מהני צ"ה לעולם ליחשב כמתיה כמו שזמנו גבי כלאים וגם כאלן מותר דופן השניה כשעושה זורת הפחה על פני כל הדופן ורנא מיירי בל"ה"ש שמעמיד קנה הכי' צלמנא דו"ק: (ג) וכן לחמיר למהלכה לעשות הסך כדי שיהא כוכב חמה נראים ממוטה איתא בגמ' דף כ"ב דב"ה וכן הר"ש והג"ה שדאמר משמח דביעבד כו': (ד) ואדב"ה קאי ר"ל אבל אגו' לומר דקאי אפי' דב"ש אית פוסל אלא בלא חידוש ונא להשמיענו דל"כ מכשירין אפילו בלא חידוש דא"כ קשה למה שקל ועירי בה תבירא אמרי טפה כו' מאי נפקא לן פה והלא אין אנו סוכרים לא כדב"ה ולא כדברי הוה דהא הלכה כב"ה ועוד לא ישיעונו כלל דב"ש מיירי שחידוש דהיא נשמה דל"כ א"ל חידוש דמיהוי חו"י לומר כמתיה דסבורי ב"ה זרף ליתא לשהיה אלא ש"ה דל"כ קאי: (ה) ופירש"י ור"ת ז"ל דאין קפידא כו' כחז הרב המניח כפי' בסם הר"מ וכ"כ הגה"מ בסם רציה"ה וכתב שאפ"ס שמדברי חז"ל דאין דאם הסוכה למה מרובה מחמתה כשרה אף אם האילן מלל נגד סך הסוכה א"כ חזר בו רש"י גבי סוכה שחמת סוכה כשהעלונה למעלה מכו' אע"פ שהתחמונה למה מרובה מחמתה פסולה עכ"ל ויב"ה היבוא ס"י מר"ו אבל דעת הספר היה שלא חזר רש"י וז"ל דהיון עמו דלקמן מיירי שהתחמונה למה מרובה עם העלונה וכ"כ החוס' וכמו שאכתוב אח"כ דמיייר שהיא למה חמתה מרובה אלא עם העלונה היא למה מרובה מחמתה ויב"ה דעת הספר כמ"ל אפי' סוכה ע"ג סוכה כו' אבל לא העלונה חמתה מרובה כו' ולא אמר שהתחמונה למעלה מכו' אלא ש"ה דהתחמונה למה מרובה עם העלונה ועל זה מקשה אח"כ וא"ת והא קא מטטרף סך פסול כו': (ו) להסיר כל הלג"ש כו' אף על פי שחמתה כו' רנא לומר חמתה של הלג"ש מרובה מלגתה: (ז) אבל זרף שחאה התחמונה הג"ה ו סברא דהתחמונה לגבי ז"ל למה מרובה מחמתה על צירוף העליון שהוא פסול דהא היא למעלה מעשרים ולא הכספר שסבור דהתחמונה למה מרובה עם העלונה (ה) וגרסינן נמי כו' וקיימא עליונה בתוך כ' ר"ל שגם העלונה היא בתוך כ' ולכן הוה יו"ש רש"י שגורם וקיימא תרווייהו בתוך כ': (ב) ובעיני דברי ר"מ נראה דהתחמונה למה מרובה מחמתה היט כדפי' לצריכה ליות התחמונה למה מרובה מחמתה בלא העלונה אבל ז"ע למה אמר בגמרא שגם העלונה היא בתוך כ' למה זרף ליה מחלה שהתחמונה למה מרובה מחמתה בלא צירוף העלונה ודוחק לומר דמ"ש בגמרא שהתחמונה למה מרובה מחמתה ד"ל עם צירוף

הגהות וציונים במ"מ וס"מ א) כ"כ פסק הלכה דסתמא תלמודא: (ב) הללו: (ג) ר"י: (ד) ג"כ מתיי: (ה) ג"כ מתיי: (ו) קיימא אף עליונה בתוך כ' ללא: (ז) ז"ל הספול:

עליהם כשרה, ולכאורה תמוה דנראה חזתיה כרי יעקב
 דמכשיר לעיל דיומדי סוכה ואין הלכה כמותו, וכבר הקשה
 בן נס' קה"ע בשירי קרבן ע"ש שדחוק לפרש דמיירי בעל
 שפת הגג ובס' קרבן נתנאל מגי' כרלונו, אבל לפע"ד נראה
 כוונת הירושלמי בדאיכא דפנות אלא שאין הדפנות מגיעות
 לסכך והסכך עומד על קונדסין גבוהין ומימי כשר כשיש
 למטה דפנות ב' בהלכתן ושלישית טפח כדין, [דבסוכה כשר
 אפי' אם אין הדפנות מגיעין לסכך] משא"כ במצוי כשהקורה
 אינו על הכותל או תוך ג' פסול, [ומשום לזה"פ נמי לא
 מהני לפומ"ש התוס' בעירובין (י"א.) בשם הריב"ז לזה"פ
 לכל ד' המחילות לא מהני בשבת ע"ש] כג"ל ברור ופשוט :

שם בגמ' חיה ליתני נמי כו' [לכאורה גם לדידי קשה
 ליתני יתירה סוכה על שבת], וג"ל דח"א
 בשלמא דח"א מיגו לכך לא תני נמי יתירה סוכה על שבת
 משום דסוכה אינה ניתרת בלתי כיון דבשבת מותרת גם
 בסוכה משום מיגו רק דמקילתא לחמירתא ל"א מיגו, אבל
 לדידך דגם מקילתא לחמירתא אמרינן מיגו קשיא וע"י משני
 דמשום דהוי כל שכן לא קתני לי' :

בתוס' ד"ה ועמירנו כו' דחתי אורח ומבטל ע"י
 במהרש"א שדחוק בלשון רש"י לפי מ"ש התוס',
 ול"ג דמ"ש רש"י במקלוע היינו במקום שהי' ראוי להיות
 הזוית חילו הי' ד' מחילות שלימות שם מונח הספח באלכסון,
 וע"כ כן הוא דחי לח"ה מוכרחין לדחוק ולפרש דמיירי
 בסוכה גדולה דחי בסוכה שהיא ז' על ז' האך יעמידנו
 נגד ראש חור הא נתחבר מן שיעור הסוכה רק כמ"ש וח"כ
 שפיר הקשו התוס', ובאמת על פי' הרמב"ן במלחמות קשה
 לי טובא דמפרש דראש חור היינו סמוך לדופן ולענין הכשר
 סוכה קרי לה ראש חור לחשוב שיעור הסוכה באלכסון
 ממחילה קלה למחילה ארוכה שכנגדה ע"ש וח"כ מוכרחין
 לפרש דמיירי בסוכה ארוכה מז' וזה דוחק כמ"ש :

בר"ה עושה כו' קנה בפחות מג' לא מהני כו' כדי
 שיהא רוב דופן ולפי סי' זה להך אמוראי דס"ל
 דמעמידו כנגד היולא יועיל גם קנה פחות מג' סמוך אלל
 הדופן לדידהו ח"ל שיעור רוב דופן, אבל ח"י מנ"ל להתוס'
 דשיך הכא לבדו דלכוד עושה רק שהי' כסתום אבל הכא
 דהלכה הוא דלריך להיות דופן טפח סתימת ג' טפחים לא
 מהני כיון שהוא פרוץ מרובה על העומד אלא דהלכה הוא
 דסגי בטפח ח"כ לריך להיות טפח ממש ומה בכך דהוי
 כלבוד, כמו באויר פחות מג' דאין ישנים תחתיו ח"כ דהוי
 כלבוד ה"ה הכא דנהי דהוי כסתום ע"י לבדו אבל טפח
 עומד ליכא ואנן בעינן טפח עומד כג"ל :

בר"ה שלא כו' אין זה כרי יאשי' כו' נראה דה"ט דלא
 אחיה כריי משום דלשון הברייתא משמע דאשי'
 כל הסוכה כן רשאין ליטב במקום האויר אבל אם אין כל
 הסוכה כן והוא יושב במקום הסתום גם לריי כשרה,
 לדידי' דפנות היא כמו בסכך לדידך דאויר פחות משלשה
 משלים לשיעור סוכה אלא דאין ישנים תחתיו כדאי לקמן
 (י"ט.) ע"ש, [ולשיטת התוס' שם דאויר פחות מג' מלטרף
 וישנים תחתיו ל"ל דמ"מ אם אין כל הסוכה לילתה מרובה
 מחמתה לא מהני לבדו להכשירה, אכן אפ"ל עוד דכיון דרי'
 יאשי' פוסל בחמתה מרובה מלילתה מחמת דפנות משום
 דס"ל סוכה דירת קבע בעינן והא דירת עראי הוא ח"כ
 אויר פחות מג' נמי פוסל דמ"מ דירת עראי היא] :

ע"ב בגמ' סוכך ע"צ מצוי שיש לו לחי כשרה, יש כאן
 ג' שיטות ולכו"ע הך מומרא דרבה לשיטתו
 דס"ל בעירובין לחי משום מחילה והזורק לתוך מצוי שיש לה
 ב' מחילות ולחי חייב אלא דמ"מ מדרבנן קי"ל דאין מערבין

רה"ר בכך וא"כ קשה נהי דמדאורייתא הוי מחילה מימי
 כיון דמדרבנן אסור להשתמש לא שייך מיגו וסי' התוס'
 דמיירי בדאיכא ג' מחילות והלחי מסיר רק מדרבנן, ואע"כ
 דהכא גבי סוכה לריכין היתר תורה ע"ז חירלו דמיירי
 בלחי טפח דשוב מה"מ מותר בלא מיגו ע"ש, והר"ן כי
 דח"ל טפח דבלח"ה כיון דמה"מ נמי חשוב הלחי שהי' מועיל
 להסיר המצוי בלא מחילה השלישית שייך שפיר מיגו, אבל
 התוס' מילאנו בזה דס"ל דכיון דהשתא דהמצוי סתום אין
 לורך בלחי להסיר מה"מ לא שייך מיגו, והרא"ש ח"י דגם
 ע"ז מהני מיגו דסוכה לשבת שהי' מותר גם בבי' מחילות
 ולחי טפי מכל שבת ע"ש, הארכתו בזה לאפוקי מדברי הקרבן
 נתנאל שהבין דמ"ש התוס' דלא מישתרי בלחי וקורה אלא
 לרי' כוונתם דגרסי הכא רבא דס"ל דלחי אינו משום מחילה,
 ולא דק בזה דודאי לחי משום מחילה כדס"ל לרבה שם וקי"ל
 הכי רק בזה לא קי"ל כרי' דאין מערבין רה"ר בלחי וקורה
 ולא אשתרי מדרבנן קאמרו התוס' וזה ברור [ועי' בפניני'
 שנכתפק בכוונת התוס' בזה] :

שם בגמ' דאיכא שם ארבע דפנות, יש לעיין לפי
 התוס' דבמצוי איירי נמי בדאיכא ד' מחילות
 עם הלחי וכוונת הגמ' היא דבתוך גוף הסוכה אין שם ד'
 דפנות כיון דהסוכה היא בראש המצוי, ח"כ ע"כ הא
 דאמרו' דבפסי ביראות איכא שם ד' דפנות מיירי רק היכא
 דכל ד' פסין הם תחת הסכך אבל אם מסכך רק על ב'
 פסין ועושה טפח שוחק לא מיירי, ח"כ י"ל דגם למסקנא
 בכה"ג פסול כיון דאיכא תרתי לגריעותא דליכא שתי דפנות
 ולא שם ד' דפנות, ולי"ע לדינא כיון דלפי' רש"י והרא"ש
 דבמצוי מיירי בבי' מחילות ולחי שפיר י"ל פי' ד' דפנות
 דפסין היינו בצירוף כל הפסין אף שהסוכה היא רק בסופו
 [דבמצוי לגמרי ליכא שם ד' דפנות] קשה להרבות בפלוגתא
 בין רש"י ותוס' :

שם בגמ' ר' יאשי' אומר אפי' מחמת דפנות, אפשר
 לדידי' כיון דסכך דקרא קאי גם על הדפנות
 צפרט להפוס' דלרי' לריך להיות הדפנות מסך כשר
 [דממשמע בירושלמי דמך דוסכות על הארון הוכיח שאין
 עושין דפנות מדבר המקבל קומאה ומסתמא הוא אליבא דרי'
 יאשי' ועי' מ"ש מזה בשו"ע סי' תר"ל] ח"כ י"ל דלקולא
 נמי מלטרפין אם נעשה לילתה מרובה ע"י הדפנות והסכך
 כגון בסוכה גבוה סגי בסכך מועט דפי' מחמה מרובה לרי'
 הוא הכל צימד מהסכך והדופן, ועפ"ז י"ל ע"ד פלפול
 הסוגיא דלקמן דאמר אב"י ר' יאשי' וריי כו' כולהו ס"ל
 סוכה דירת קבע בעינן רי"א הא דאמרן רי' דתנן למעלה
 מכ' רי' מכשיר דתמוה עובא מאי בכך דמכשיר מ"מ מנ"ל
 דקבע בעינן, וחו קשה דהא אב"י לית לי' טעמא דקבע
 בלמעלה מכ' ודברי התוס' בזה אינם מובנים ע"ש, ולהלל
 י"ל דאב"י ס"ל טעמא דרי' לעיל דלמעלה מכ' פסול משום
 דח"ל כל סכך אלא לל דפנות, דאע"כ דאב"י הקשה נמי
 על רי' כבר כי התוס' שם דמה"ט ל"א בגמ' כרי' לא
 אמרו משום קושיא דאב"י משום דרי' שני שפיר לאב"י
 ע"ש, וח"כ י"ל דמזה גופי' דייק אב"י דרי' דמכשיר למעלה
 מכ' הטעם משום דס"ל כרי' יאשי' דמחמה מרובה מחמת
 דפנות נמי פסולה ומחילה לא שייך לפסול למעלה מכ'
 כיון דכלל דפנות נמי חשוב סוכה כג"ל, וח"כ ע"כ ס"ל
 דסוכה דירת קבע בעינן כרי' יאשי', ואע"כ דלכאורה לטעמי'
 דאב"י צרי' יאשי' משום קבע י"ל דאין הטעם משום
 דנחשב לל דפנות לסכך רק גזי"כ הוא שיהי' קבע מ"מ
 הא הך דרשא דוסכות איתמר נמי משמ"י דאב"י ח"כ עיקר
 טעמי' דרי' הוא משום דגם המחילות נקראים סכך רק
 דמחילה ילפינן מזה דקבע בעינן :